

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi (*Euroopan kalatalousrahastoasetus*)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti ohessa lähetetään eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 14 päivänä heinäkuuta

2004 hyväksymä ehdotus neuvoston asetukseksi Euroopan kalatalousrahastosta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 2004

Maa- ja metsätalousministeri *Juha Korkeaoja*

Ylitarkastaja Risto Lampinen

EHDOTUS NEUVOSTON ASETUKSEKSI EUROOPAN KALATALOUSRAHASTOSTA

KOM(2004) 497 lopull.

EU/2004/1328

1. Tiivistelmä

Komission ehdottama neuvoston asetus määritteli yleiset säännöt, jotka koskevat Euroopan kalatalousrahastosta rahoitettavia Euroopan yhteisön elinkeinokalatalouden kehittämisen toimia.

Komissio esittää osana rahoitusnäkyimiä, että kaikki elinkeinokalatalouden kehittämiseen kohdistuva rahoitus koottaisiin yhteen kalatalousrahastoon.

Jäsenmaissa toteutettavat elinkeinokalatalouden toimet ja niiden rahoitus koottaisiin jokaisessa jäsenmaassa yhteen elinkeinokalatalouden toimintaohjelmaan. Tällä hetkellä rahoitusta elinkeinokalatalouden kehittämistoimiin tulee Itä- ja Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmista ja tavoite 1 -alueiden ulkopuolisesta Suomen elinkeinokalatalouden rakenneohjelmasta.

Komissio esittää, että elinkeinokalatalouden kehittämistoimenpiteet jaoteltaisiin neljään toimintalinjaan, jotka olisivat

- 1) yhteisön kalastuslaivaston sopeuttaminen
- 2) vesiviljely sekä kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostus ja kaupan pitäminen
- 3) yhteisen edun mukaiset toimenpiteet
- 4) rannikon kalatalousalueiden kestävä kehittäminen

Ensimmäiseen toimintalinjaan kuuluisivat mm. kalastusalueiden romuttamiseen, aluksia koskeviin investointeihin sekä alusten omistajille ja miehistölle kalastusponnistuksen säätelystä aiheutuvista menetyksistä maksettavat tuet. Toiseen toimintalinjaan kuuluisivat vesiviljelyn, kalanjalostuksen ja tukku-kaupan investointituet. Kolmanteen toimintalinjaan kuuluisivat mm. tuet alan ammattikunnan yhteisiin toimiin, kalasatamiin, mekenedistämiseen sekä pilottihankkeisiin. Neljännestä toimintalinjasta tuettaisiin toi-

menpiteitä, joiden tarkoituksena olisi edistää rannikkoalueilla mm. taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia, työllisyyttä sekä yhteistyötä.

Komission ehdotuksen mukaan ohjelmatyö perustuisi neuvoston hyväksymiin yhteisötason strategisiin kalastuksen ja vesiviljelyn kehittämisen suuntaviivoihin. Tämän jälkeen jäsenvaltiot hyväksyisivät omat yhteisön suuntaviivojen mukaiset kansalliset strategia-suunnitelmansa. Viimeiseksi laadittaisiin varsinaiset kansalliset elinkeinokalatalouden toimintaohjelmat, joiden tulisi tukea asetettuja strategisia valintoja.

2. Komission ehdotuksen pääasiallinen sisältö

2.1. Tavoitteet ja yleiset säännöt

Asetusehdotuksen mukaan kalatalousalan tukitoimet kattaisivat koko Euroopan unionin alueen, lukuun ottamatta rannikkoalueiden kehittämisen toimenpidettä, jota varten jäsenvaltiot määrittelisivät tukikelpoisten alueiden luettelon. Jäsenmaat laativat yhden kalatalousohjelman koko maan alueelle.

Asetusehdotuksen mukaan ohjelman julkiseksi rahoitukseksi luetaan valtion budjetista lähtöisin olevat varat, alue- ja paikallistason viranomaisten ja EY:n varat.

Kalatalousrahaston tuen tarkoituksena on tukea yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa (YKP), edistää kestävää tasapainoa kalavarojen ja kalastuslaivaston välillä, vahvistaa kalatalouden kilpailukykyä ja kehitystä, vaalia ympäristönsuojelua, kannustaa merien ja järvien rannikkoalueiden elämänlaadun parantamista sekä edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa kalatalouden kehittämisessä.

Rahaston tukitoimien tulee olla johdonmukaisia yhteisön perustamissopimuksen ja po-

litiikkojen kanssa, erityisesti kilpailusääntöjen, julkisten hankintojen ja ympäristönsuojelun osalta. Tukitoimet eivät saa suoraan tai epäsuoraan vaikuttaa kalastusponnistuksen lisääntymiseen.

Perustamissopimuksen 87, 88 ja 89 artiklojen määräykset valtion tuesta koskevat myös kalatalouden yritystukia, lukuun ottamatta jäsenvaltioiden pakollisia rahoitusosuuksia yhteisön osarahoittamissa toimenpiteissä, jotka ovat tässä asetuksessa säädettyä toimintaohjelman mukaisia.

Ehdotuksen mukaan kalatalousrahaston rahoittamat toimenpiteet valmistellaan läheisessä yhteistyössä komission ja jäsenmaan sekä jäsenmaan nimeämien viranomaisten ja yhteistyötahojen kanssa, joita ovat mm. alueelliset, paikalliset ja muut viranomaiset, talous- ja sosiaalikumppanit, kansalaisjärjestöt sekä tahot, jotka edistävät miesten ja naisten välistä tasa-arvoa. Yhteistyötä tulee olla kansallisen strategiasuunnitelman laatimisessa ja seurannassa sekä toimintaohjelman laadinnassa, toimeenpanossa ja seurannassa.

Toimintaohjelman toimeenpano kuuluu jäsenmaan vastuulle.

Tasa-arvonäkökulmaa on edistettävä rahaston täytäntöönpanossa samoin kuin naisten asemaa kalataloussektorilla.

Kaudelle 2007—2013 käytettävissä olevat rahaston varat ovat 4 963 miljoonaa euroa vuoden 2004 hinnoin. Varoista 0,8 % osoitetaan tekniseen tukeen komission käyttöön. Varat jaetaan siten, että merkittävä osa keskitetään konvergenssitavoitteeseen kuuluville alueille. Loput varat jaetaan jäsenmaiden kesken käyttäen seuraavia kriteereitä: kalataloussektorin suuruus, pyyntiponnistuksen säätelyn tarpeen laajuus, kalatalouden työllistyvyys ja nykyisten toimien jatkuvuus.

2.2. Strategiset suuntaviivat

Neuvosto hyväksyy yhteisötason strategiset suuntaviivat kalastuksen ja vesiviljelyn kehittämiseksi kolmen kuukauden kuluessa tämän asetusehdotuksen hyväksymisen jälkeen. Yhteisön strategialle voidaan tehdä välitarkistus ohjelmakauden puolivälissä.

Jäsenvaltio hyväksyy kansallisen strategiasuunnitelman 3 kuukauden kuluessa yhteisön suuntaviivojen hyväksymisen jälkeen. Kansallisen strategiasuunnitelman tulee kattaa

kaikki yhteisen kalastuspolitiikan osa-alueet ja määrittellä prioriteetit ja tavoitteet seuraaville:

(a) kalastusponnistuksen ja -kapasiteetin vähentäminen, ml. tarvittavat varat ja määräajat;

(b) vesiviljelyn, jalostuksen ja kaupan kehittäminen;

(c) toimeenpanostrategia kalastuksen tarkastus- ja valvontavaatimusten täyttämiseksi sekä YKP:n tiedonkeruun järjestämiseksi;

(d) strategia kalatuotteiden tarjonnan järjestämiseksi ja kalastuksen kehittäminen yhteisön vesien ulkopuolella;

(e) rannikkoalueiden kehittämisstrategia sekä kriteerit näiden alueiden määrittelemiseksi.

Strategiasuunnitelman tulee sisältää tiivistetty kuvaus seuraavista:

(a) koko kalataloussektorin tila;

(b) ympäristövaikutusten arviointi;

(c) YKP:n täytäntöön panemiseksi käytettävissä olevien julkisten varojen suuntaantava jako.

Jäsenmaiden tulee toimittaa komissiolle 30.4.2011 mennessä kertomus strategiasuunnitelman toteuttamisesta. Komission tulee toimittaa 31.10.2011 mennessä Euroopan parlamentille, neuvostolle, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle kertomus kansallisten strategiasuunnitelmien ja yhteisön strategisten suuntaviivojen toteuttamisesta.

2.3. Ohjelmatyö

Jäsenvaltio laatii toimintaohjelman strategisten suuntaviivojen ja strategiasuunnitelman kanssa johdonmukaiseksi. Toimintaohjelma kattaa ajan 1.1.2007—31.12.2013.

Toimintaohjelman tulee sisältää

(a) strategisissa suuntaviivoissa määritellyt prioriteetit sekä niiden erityiset tavoitteet ja odotetut vaikutukset; yhdenmukaisuus kansallisen strategiasuunnitelman kanssa;

(b) kuvaus tärkeimmistä toimenpiteistä prioriteettien täytäntöön panemiseksi;

(c) tiedot yhteensopivuudesta muuta kautta rahoitettujen toimenpiteiden kanssa (maaseudun kehittämisrahasto ja rakennerahastot);

(d) 2 rahoitustaulukkoa, joissa tulee olla (i) rahaston kokonaisrahoitus vuosittain sekä

erittely konvergenssitavoitteelle korvamerkityistä määrärahoista ja (ii) ohjelmakaudelle ja kullekin toimintalinjalle suunniteltu yhteisön ja kansallinen julkinen rahoitus sekä rahaston rahoitusosuus kussakin toimintalinjassa ja tekniseen apuun osoitettu määrä.

Lisäksi toimintaohjelmassa tulee olla toimeenpanomääräykset, mm. kaikkien ao. viranomaisten määrittelyt, kuvaus seuranta- ja arviointijärjestelmistä ja seurantakomitean kokoonpanosta sekä valvonta- ja tietojärjestelmien kuvaus.

Jäsenmaiden tulee toimittaa ehdotuksensa toimintaohjelmaksi komissiolle kolmen kuukauden kuluessa strategiasuunnitelmansa hyväksymisen jälkeen. Komissio käsittelee ehdotetut ohjelmat sen pohjalta, ovatko ne johdonmukaisia yhteisön strategiasuuntaviivojen ja kansallisen strategiasuunnitelman kanssa. Jos komissio katsoo, että johdonmukaisuutta ei ole, se pyytää jäsenmaata muuttamaan ohjelmaehdotustaan.

Toimintaohjelmaa tarkistetaan jäsenmaan tai komission aloitteesta, esimerkiksi täytäntöönpanoon liittyvien ongelmien ilmetessä tai strategiamuutosten yhteydessä. Muutokset vaativat ohjelman seurantakomitean ja komission hyväksynnän.

Yhtä hanketta voidaan rahoittaa vain yhdestä yhteisön rahastosta tai rahoitusvälineestä.

2.4. Toimintalinjat

2.4.1. Toimintalinja 1: Yhteisön kalastus-laivaston sopeuttaminen

Rahasto osallistuu seuraaviin toimenpiteisiin:

(a) tuki kalastusponnistuksen säätelystä aiheutuvista menetyksistä kalastusalueiden omistajille ja miehistöille kun säätely liittyy (artiklat 23–26)

- YKP:n mukaisiin kalakantojen elvytys-suunnitelmiin;
- YKP:n mukaisiin kiireellisiin toimenpiteisiin vesiluonnonvarojen säilyttämiseksi;
- kansallisiin säätelytoimenpiteisiin esimerkiksi kalastusmahdollisuuksia merkittävästi leikattaessa;
- YKP:n mukaisiin kalakantojen hoitosuunnitelmiin tai
- kansallisiin suunnitelmiin pienentää lai-

vastiaan kapasiteetin enimmäiskokoa koskevien YKP:n määräysten noudattamiseksi.

(b) investoinnit aluksella (artiklat 27 ja 27a)

(c) sosio-ekonomiset korvaukset laivaston hallinnan tukemiseksi, ml ammatillinen koulutus (artikla 28)

Komission ehdotuksessa on tiettyjä muutoksia nykyisiin toimenpiteisiin verrattuna. Kalastustoiminnan pysyvään lopettamiseen (esim. aluksen romuttaminen) myönnettävälle tuelle ei enää määriteltäisi julkisen tuen enimmäismäärää, vaan jäsenvaltion tulee tavoitella parasta kustannus-hyöty -suhdetta esim. tarjouksia pyytämällä. Aluksiin tehtävissä turvallisuus- ja hygieniainvestoinneissa tuen piiri rajataan pelkästään aluksen pääkannen yläpuolella tehtäviin investointeihin. Aiemmin kokonaan kielletty tuki pyydysten korvaamiseen tulee sallitaksi kertaluontoisena tukena esimerkiksi vaihdettaessa vanhat entistä valikoivampiin pyydyksiin. Alusinvestoinneissa pienimuotoista kalastusta suositaan mm. myöntämällä tietyille alle 12-metrisille aluksille 20 %-yksikköä muita aluksia korkeampaa tukea.

2.4.2. Toimintalinja 2: Vesiviljely sekä kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostus ja kaupan pitäminen

Rahasto osallistuu seuraaviin toimenpiteisiin:

(a) investoinnit vesiviljelyyn (artiklat 29–32)

- monipuolistaminen uusiin lajeihin ja hyvät markkinanäkymät omaavien lajien tuotanto;

- olennaisesti ympäristövaikutuksia vähentävien viljelytekniikoiden käyttöönotto;

- tuki perinteisiin vesiviljelytoimiin, jotka ovat tärkeitä taloudellisen ja yhteiskunnallisen rakenteen sekä ympäristön säilyttämiselle;

- yhteistä etua toteuttaviin toimiin liittyvät investoinnit;

- korvaus sellaisten tuotantomenetelmien käytöstä, jotka auttavat suojelemaan ympäristöä ja luontoa;

- kansanterveyteen ja eläinten terveyteen liittyvien toimien toteuttaminen

(b) investoinnit jalostukseen ja kaupan pitämiseen (artiklat 33–34)

- työolojen ja ammattikoulutuksen parantaminen;
 - kansanterveys- ja hygieniaolojen tai tuotelaadun parantaminen ja seuranta;
 - haitallisten ympäristövaikutusten vähentäminen;
 - vajaasti hyödynnettyjen lajien, sivutuotteiden ja jätteiden käytön parantaminen;
 - uusien teknologioiden käyttö tai sähköisen kaupankäynnin kehittäminen;
 - pääasiassa paikallisesta laivastosta peräisin olevien tuotteiden kaupan pitäminen.
- Tukea ei myönnetä vähittäiskauppaan.

Komission ehdotuksen mukaan tukeen olisivat oikeutettuja vain mikro- ja pienyritykset, kun nykyisin yrityksen koolla ei ole vaikutusta. Mikro- ja pienyritysten rajana on alle 50 työntekijää ja 10 miljoonan euron vuosiliikevaihto tai tase. Vesiviljelyssä on nykyiseen verrattuna kaksi uutta toimenpidettä, joista voidaan myöntää korvaus vesiviljelijöille: 1) tietyt edellytykset täyttävät toimenpiteet ympäristönsuojelun parantamiseksi voivat oikeuttaa tulonmenetysten, lisäkustannusten ja toteuttamiskustannusten korvaamiseen; 2) kalojen teurastamisesta kalatautien vuoksi voidaan maksaa korvausta.

Nykyisin vastaavaan toimintalinjaan kuuluu myös sisävesi- ja talvikalastus, jolle komission ehdotuksen mukaan ei enää myönnettäisi yhteisön tukea.

2.4.3. *Toimintalinja 3: Yhteisen edun mukaiset toimenpiteet*

Toimintalinjan periaatteena on avustaa kollektiivisia toimenpiteitä, jotka ovat kestoltaan rajattuja, jollaisia yksityiset yritykset eivät normaalisti toteuta ja joiden toteuttamista tuottajat tai heidän järjestönsä aktiivisesti tukevat ja jotka auttavat YKP:n tavoitteiden saavuttamista. Toimintalinjaan kuuluvat

- (a) kollektiiviset toimet (artikla 36)
 - kalavarojen parempi hallinta tai suojeleminen, tai kalatuotteiden markkinoiden läpinäkyvyys;
 - lisääntymisalueiden kunnostaminen, jätteiden käsittely taikka tuotanto-, jalostus- tai kauppalaitteiston hankinta;
 - tiedemiesten ja kalatalouden toimijoiden kumppanuuden edistäminen;
 - pienimuotoisen kalastuksen kehittäminen
- (b) vesieliösten suojeleminen ja kehittäminen (ar-

tikla 37)

- (c) kalasatamat (artikla 38)
- (d) menekinedistäminen ja uusien markkinoiden löytäminen (artikla 39)
- (e) pilottihankkeet (artikla 40)
- (f) kalastusalueiden muuttaminen koulutus- tai tutkimustarkoituksiin tai siirtäminen muuhun voittoon tuottamattomaan toimintaan. (artikla 41)

Nykyiseen rakennerahastokautteen verrattuna yhteisen edun mukaisten toimien ala supeutuisi hieman, kun mm. tuottajajärjestöjen perustamiseen kannustavat ja niiden toimintaa helpottavat tuet poistettaisiin.

2.4.4. *Toimintalinja 4: Rannikon kalatalousalueiden kestävä kehittäminen*

Toimenpiteiden tarkoituksena olisi

- (a) ylläpitää taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia rannikon kalatalousalueilla;
- (b) säilyttää ja kehittää työpaikkoja;
- (c) edistää rannikkoympäristön laatua;
- (d) tukea ja kehittää rannikkoalueiden yhteistyötä.

Jäsenmaan tulisi sisällyttää toimintaohjelmansa tukielpoisten rannikkoalueiden luettelo. Luetteloon merkittävien alueiden tulisi olla pienempiä kuin NUTS III, joka on maakunta, ja niillä tulee olla joko meren tai järven rannikkoa. Alueiden tulisi olla harvaan asuttuja ja merkittäviä työllistäjiä kalataloudessa, niiden kalatalouden tulisi olla taantumassa eikä alueella saisi olla yli 100 000 asukkaan kuntia.

Tukea voitaisiin myöntää mm. taloudellisen toiminnan uudelleensuuntaamiseen ja monipuolistamiseen, kalaruuan paikalliseen kaupalliseen hyödyntämiseen, ympäristönsuojeluun sekä verkostoitumiseen. Toimet eivät saisi liittyä kalastusalueiden uusimiseen tai nykyaikaistamiseen.

Mikäli vastaaviin tarkoituksiin voi saada tukea muista yhteisön tukivälineistä, jäsenmaan on tehtävä selväksi ohjelmassaan, tuetaanko niitä kalatalousrahastosta vai jostain muusta yhteisön tukivälineestä.

Toimien toteuttamisesta vastaisivat alueelliset ”rannikkotoimintaryhmät”, jotka valittaisiin julkisella ehdotuspyyntömenettelyllä.

Rannikon toimintaryhmän on osoitettava hallinnollinen ja taloudellinen kyvykkyytensä tuen hallinnoimiseksi ja toimien to-

teuttamiseksi. Alueen tulee olla tarpeeksi suuri, että toimijoita ja resursseja on tarpeeksi toteutuskelpoiselle kehittämistyölle.

2.4.5. Tekninen apu

Komissio voi käyttää 0,8 % vuotuisesta rahoituskehystä teknisen avun toimenpiteisiin. Jäsenmaa voi käyttää 5 % ohjelmansa kokonaiskehystä tekniseen apuun. Jäsenmaa voi käyttää teknistä apua esimerkiksi ohjelman valmisteluun, seurantaan, arviointiin, tiedottamiseen ja valvontaan.

2.5. Arviointi ja julkisuus

Toimintaohjelmasta tulee tehdä ennakkoarviointi, väliarviointi ja jälkiarviointi. Arviointien tarkoitus on parantaa rahaston tuen laatua ja tehokkuutta sekä arvioida tuen vaikuttavuutta strategisten suuntaviivojen ja strategiasuunnitelman näkökulmasta.

Toimintaohjelman arvioinnit ovat jäsenmaan vastuulla, mutta komissio päättää arvioinneissa käytettävistä menetelmistä ja niiden vaatimuksista. Lisäksi komission vastuulla on yhteisön strategisten suuntaviivojen väliarviointi. Arvioinnit suorittaa riippumaton arvioitsija.

Kansalaisia on informoitava yhteisön rahoituksesta. Tuensaajille on kerrottava yhteisön osallistumisesta rahoitukseen. Jäsenmaan hallintoviranomainen vastaa toimintaohjelman julkistamisesta sekä tiedottaa rahoitusmahdollisuuksista ja yhteisön osallistumisesta ohjelman ja sen mukaisten toimenpiteiden rahoitukseen.

2.6. Rahaston rahoitus

Julkisen tuen ehdotetut enimmäismäärät vaihtelevat rahoitettavien toimenpiteiden luonteen ja maantieteellisen sijoittumisen mukaan. Konvergenssialueilla sekä syrjäisimmillä alueilla ja Kreikan saariston kaukaisilla alueilla tuet voisivat olla suurempia kuin muualla. Yksityisten investointien enimmäistuot alenevat nykyiseen ohjelmakauteen verrattuna. Tukea voisi enimmillään saada konvergenssialueilla 40 % ja muualla 30 % investoinnin kokonaiskustannuksista, kun nykyisin tavoite 1 -alueilla tuen määrä voi ol-

la jopa 60 % ja muualla 40 %. Pilottihankkeissa sekä julkisissa ja kollektiivisissa hankkeissa sekä täysimääräisissä korvauksissa tuki voisi jatkossa olla enimmillään 60–100 % hankkeen luonteesta riippuen.

Toimintaohjelman hyväksyvään päätökseen sisältyy kalatalousrahaston enimmäisrahoituksen määrä jokaista toimintalinjaa kohden. Pääsääntöisesti rahaston osuus julkisista kustannuksista kussakin toimintalinjassa voi olla enintään 75 % konvergenssitavoitteen alueilla, 85 % syrjäisimmillä alueilla ja 50 % muilla alueilla. Rahaston osuus on vähintään 20 % julkisista kustannuksista kussakin toimintalinjassa. Yksi toimenpide voi saada tukea vain yhdestä rahastosta vain yhden ohjelman säännösten mukaisesti.

Ehdotuksessa säädetään myös tukikelpoisesta ajasta ja eräiden kustannusten jättämisestä tukikelpoisuuden ulkopuolelle: hyväksyttävistä kustannuksista eivät ole ALV, velkojen korot, majoituskulut ja maanhankinta mikäli se ylittää 10 % koko toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Muilta osin kustannusten tukikelpoisuus määritellään jäsenvaltion tasolla.

Maksettu tuki on perittävä takaisin, jos tuetussa hankkeessa tapahtuu olennaisia muutoksia seitsemän vuoden kuluessa tuen myöntämisestä, kuten omistajan vaihdos taikka toiminnan lopettaminen tai siirtäminen toiseen paikkaan.

2.7. Hallinto, seuranta ja valvonta

2.7.1. Hallinto- ja valvontajärjestelmä

Toimintaohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmältä jäsenmaassa vaaditaan hallinnosta ja valvonnasta vastaavien yksikköjen selkeät tehtävien määrittelyt ja selkeät tehtävien kohdentamiset niiden sisällä; hallinnon, kulu- ja varmentamisen ja valvonnan erottaminen eri yksiköihin; riittävät resurssit; tehokkaat sisäiset valvontajärjestelyt; luotettavat atk-pohjaiset tilinpito-, seuranta-, ja rahoituksen raportointijärjestelmät; delegoitujen tehtävien osalta tehokas seuranta ja raportointi; menettelytapojen käsikirjat; tehokkaat järjestelmän toimivuuden tarkastusjärjestelyt, sekä riittävät jäljitysketjun järjestelmät ja menettelyt.

Hallinto- ja valvontajärjestelmän vaatimuk-

sia sovelletaan suhteutettuina toimintaohjelman julkisten varojen määrään.

Jäsenvaltion tulee nimetä toimintaohjelmalle *hallintoviranomainen*, kuluselvitykset ja maksupyynnöt *varmentava viranomainen* sekä hallinto- ja valvontajärjestelmän asianmukaisen toiminnan *tarkastava viranomainen*. Lisäksi on nimettävä toimivaltainen yksikkö, joka ottaa vastaan maksut komissiolta, sekä yksikkö, joka suorittaa maksut tuensaajille.

Hallintoviranomainen on vastuussa hallinnon ja toimeenpanon tehokkuudesta ja oikeellisuudesta. Erityisesti hallintoviranomainen vastaa mm. siitä, että rahoitettavaksi valitut toimet ovat toimintaohjelman sekä yhteisön ja kansallisten säädösten mukaisia; että rahoitetut tuotteet ja palvelut ovat todellisia ja kustannukset ovat todellisuudessa syntyneitä ja vastaavat yhteisön ja kansallisia säädöksiä; että tietoja tuotetaan seurantaa ja valvontaa varten. Hallintoviranomainen vastaa myös mm. arvioinneista, jäljitysketjuista, seurantakomiteasta ja vuosittaisista täytäntöönpanokertomuksista.

Varmentava viranomainen vastaa varmentettujen kuluselvitysten ja maksupyyntöjen laatimisesta ja atk-pohjaisesta toimittamisesta komissiolle sekä mm. varmistaa epä säännönmukaisuuksien vuoksi perusteettomasti maksettujen yhteisön varojen takaisinperinnän tarvittaessa korkoineen.

Tarkastava viranomainen varmistaa kansainväliset standardit täyttävillä tarkastuksilla toimintaohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän tehokkaan toiminnan sekä varmistaa, että ilmoitetut kulut varmentavia hankkeiden tarkastuksia tehdään asianmukaisella otannalla. Se esittää komissiolle tarkastussuunnitelman kuuden kuukauden kuluessa toimintaohjelman hyväksymisestä. Se laatii vuosittain valvontakertomuksen tarkastusten tuloksista ja antaa lausunnon, onko hallinto- ja valvontajärjestelmä toiminut tehokkaasti sen varmistamiseksi, että kuluselvitykset ovat oikeita ja niihin liittyvät toimet ovat laillisia ja sääntöjen mukaisia. Ohjelmaa suljetaessa se antaa lausuman, jossa arvioidaan lopullisen taseen mukaisen maksupyynnön paikkansapitävyyttä ja lopullisen kuluselvityksen kattamien toimien laillisuutta ja sääntöjenmukaisuutta.

2.7.2. Seuranta

Jäsenvaltion tulee asettaa seurantakomitea toimintaohjelmalle kolmen kuukauden kuluessa ohjelman hyväksymisestä. Seurantakomitea laatii työjärjestyksensä ja sitä johtaa jäsenvaltion tai hallintoviranomaisen edustaja. Seurantakomiteassa tulee olla hallintoviranomaisen lisäksi edustajat samoista yhteistyötahoista, jotka ovat osallistuneet ohjelman valmisteluun. Komission edustaja voi osallistua seurantakomitean työhön neuvonantajana.

Seurantakomitea valvoo ohjelman toteuttamisen tehokkuutta ja laatua, päättämällä hankkeiden valintakriteereistä, seuraamalla säännöllisesti toimeenpanoa ja sen tuloksellisuutta, tutkimalla ja hyväksymällä vuosiraportit, tehdä ehdotuksia hallintoviranomaiselle sekä ehdottamalla ja hyväksymällä toimintaohjelmaan liittyviä muutosesityksiä.

Toimintaohjelman toteuttamista seurataan rahoitus-, toimeenpano-, tulos- ja vaikutusindikaattoreiden avulla.

Hallintoviranomainen laatii vuosiraportin ohjelman edistymisestä vuosittain ja se toimitetaan komissiolle kesäkuun loppuun mennessä. Komissio puolestaan toimittaa Euroopan parlamentille, neuvostolle, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle vuoden loppuun mennessä vuosiraportin tämän asetuksen täytäntöönpanosta.

Jäsenmaan hallintoviranomainen ja komissio tarkastelevat joka vuosi ohjelman etene mistä ja pääasiallisia tuloksia sekä hallinto- ja valvontajärjestelmän toimivuutta ja tässä yhteydessä komissio voi esittää huomioita jäsenmaalle.

Seurannan osalta ehdotus ei sisällä suuria muutoksia nykyisin käytössä oleviin rakennerahastoasetuksen mukaisiin vaatimuksiin.

2.7.3. Valvonta

Jäsenvaltio vastaa toimintaohjelman moitteettomasta varainhoidosta ja toteutettujen toimien laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta. Sen tulee ehkäistä, selvittää ja korjata epä säännönmukaisuudet sekä ilmoittaa niistä komissiolle. Se vastaa perusteetta maksettujen ja takaisin perimättä jääneiden varojen palauttamisesta yhteisön budjettiin, paitsi jos se todistaa, että menetys ei johdu sen epä-

säännönmukaisesta tai huolimattomasta menettelystä.

Jäsenmaan tulee ennen ohjelman hyväksymistä varmistaa, että edellä kuvatut hallinto- ja valvontajärjestelmät ovat olemassa. Jäsenmaa on vastuussa siitä, että järjestelmät toimivat tehokkaasti koko ohjelmakauden. Kolmen kuukauden kuluessa toimintaohjelman hyväksymisestä jäsenmaan tulee toimittaa komissiolle hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaus yhdessä riippumattoman tarkastuselimen siitä tekemän raportin kanssa.

Komissio voi tehdä paikan päällä tarkastuksia varmistuakseen hallinto- ja valvontajärjestelmän tehokkaasta toiminnasta. Se voi myös pyytää jäsenvaltiota tekemään tarkastuksia paikan päällä. Komissio on yhteistyössä toimintaohjelman tarkastavan viranomaisen kanssa.

2.8. Varainhoito

Ehdotus sisältää määräykset yhteisön talousarviositoumusten tekemisestä ja niiden maksamisesta jäsenmaalle. Maksut koostuvat 7 % suuruisesta etumaksusta, välimaksuista ja tasausmaksusta ohjelman sulkemisen yhteydessä.

Ehdotuksessa on myös määräykset tilanteista, joissa maksut voidaan keskeyttää tai evätä esimerkiksi hallinto- ja valvontajärjestelmässä havaittujen puutteiden vuoksi.

Komission on vapautettava talousarviositoumukset, jos niitä ei ole käytetty maksuihin jäsenvaltioille esimerkiksi hyväksyttävien maksupyyntöjen puuttumisen vuoksi (ns. n+2 -sääntö säilyy).

Ehdotus mahdollistaisi jäsenmaalle toimintaohjelman osittaisen sulkemisen niiden toimenpiteiden osalta, jotka on loppuun maksettu.

Ehdotus sisältää lisäksi määräykset rahoitusoikaisuista, joita jäsenmaan on tehtävä epäsäännönmukaisuuksia havaittaessa. Rahoituskorjaus merkitsee yhteisön rahoituksen peruuttamista kokonaan tai osittain, mutta näin vapautuvat varat voidaan käyttää uudestaan vuoden 2015 loppuun saakka muihin toimenpiteisiin. Komissio voi tehdä rahoitusoikaisuja, mikäli se havaitsee vakavia puutteita jäsenmaan hallinto- ja valvontajärjestelmässä, epäsäännönmukaisia kustannuksia

varmennetussa kuluselityksessä tai että jäsenmaa ei ole noudattanut moitteettoman varainhoidon velvoitteita.

3. Komission ehdotuksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Yhteisön elinkeinokalatalouden kehittämiseen käytettävissä olevat määrärahat päätehtään osana tulevaa rahoitusratkaisua vuosille 2007—2013. Ohjelmakaudella 2000—2006 kokonaisrahoitus on 3,700 miljardia euroa 15:lle jäsenmaalle. Komissio esittää, että elinkeinokalatalouden kehittämiseen olisi kaudella 2007—2013 käytettävissä yhteensä 4,963 miljardia euroa nykyisille 25:lle jäsenmaalle sekä Bulgarialle ja Romaniolle. Tästä summasta konvergenssialueille varataisiin 3,717 miljardia euroa, josta 2,015 miljardia euroa ohjattaisiin vanhoille jäsenmaille sekä 1,702 miljardia euroa uusille jäsenmaille (ml. Bulgaria ja Romania).

Komission esityksen mukaan elinkeinokalatalouden kehittämiseen olisi vuositasolla yhteisössä käytettävissä seuraavat määrärahat (miljoonaa euroa vuoden 2004 hinnoin):

Vuosi	
2007	655
2008	678
2009	701
2010	713
2011	726
2012	738
2013	752

Komissio varaa 0,80 %:ia kokonaissummasta, eli 39,7 miljoonaa euroa, komission toimeenpanevaan tekniseen apuun. Tämän vähennyksen jälkeen jäljelle jäävä summa jaettaisiin jäsenvaltioiden välillä siten, että otettaisiin huomioon:

- em. summista konvergenssialueille annettava määrä (yht. 3,717 mrd. euroa ohjelmakauden aikana)
- jäsenvaltioiden kalataloussektorien suuruus
- pyyntiponnistuksen säätelyn tarpeiden laajuus
- työllistävyys kalataloussektorilla
- nykyisten toimien jatkuvuus

Suomi saa tällä hetkellä EU-osarahoitusta elinkeinokalatalouden kehittämiseen rakenneohjelmissa (Itä- ja Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmien kalataloustoimenpiteet 8,2 miljoonaa euroa ja tavoite 1 -alueiden ulkopuolinen Suomen elinkeinokalatalouden rakenneohjelma 33,5 miljoonaa euroa) yhteensä noin 41,7 miljoonaa euroa ohjelmakaudella 2000—2006.

Suomelle tulevan rahoituksen suuruutta ei voida vielä arvioida tarkasti komission ehdotuksen perusteella. Rahoituksen taso riippuu mm. kalatalousrahaston saamasta kokonaisrahoituksesta ja siitä, kuuluvatko Pohjois- ja Itä-Suomen alueet rakennerrahastouudistuksesta tehtävän ratkaisun jälkeen konvergenssialueisiin.

3.2. Hallinnolliset ja organisatoriset vaikutukset

Komission ehdotus yksinkertaistaisi merkittävästi elinkeinokalatalouden kehittämiseen tähtävien toimenpiteiden hallintoa, sillä toimenpiteitä rahoitettaisiin nykyisen kolmen ohjelman sijasta yhden kansallisen elinkeinokalatalousohjelman mukaisesti. Strategisten suunnitelmien ja varsinaisen toimintaohjelman muodostama kokonaisuus selkiyttäisi jäsenmaan ja komission välistä työnjakoa ja vastuuta.

Ehdotuksessa on esitetty malli, jonka mukaan toimintaohjelma vaatisi komission hyväksynnän. Nykyisin alinta toimintaohjelmaa vastaavasta asiakirjasta eli ohjelman täydennysosasta päätetään kansallisella tasolla.

Valvonnan, seurannan ja arvioinnin osalta komission ehdotus sisältää pääosin samankaltaiset velvoitteet kansallisille hallinnoille kuin tälläkin hetkellä.

Komission ehdotus saattaa täsmentyessään sisältää osia, jotka edellyttäisivät hallinnon tarkastukselta nykyistä suurempaa työmäärää.

3.3. Lainsäädännölliset vaikutukset ja oikeudellisten vaikutusten arviointi

Komission ehdotukseen liittyy ehdotuksia, joiden hyväksyminen edellyttäisi eduskunnan

suostumista, jollei Suomi olisi Euroopan unionin jäsenvaltio.

Kansallisen lainsäädännön yksityiskohtaista muutostarvetta komission ehdotuksen osalta ei ole vielä arvioitu.

4. Komission ehdotuksen käsittelyvaiheet EU:n toimielimissä

Euroopan komissio hyväksyi asetusehdotuksen 14.7.2004. Se esiteltiin maatalous- ja kalastusneuvostolle 19.7.2004.

Asetusehdotuksen käsittely alkoi neuvoston työryhmässä 16.9.2004.

Neuvosto hyväksyy asetuksen määränemmistöllä kuultuaan Euroopan parlamenttia (perustamissopimuksen artikla 37).

5. Kansallinen käsittely

Komission ehdotusta on käsitelty EU-asioiden komitean alaisessa kalastusjaostossa 2.9. ja jaoston kirjallisessa menettelyssä 21.9.2004 sekä budjettijaostossa 14.9.2004.

6. Valtioneuvoston kanta

Asetusehdotus vastaa pitkälle niitä odotuksia, joita elinkeinokalatalouden kehittämisen rahoitukselle on jäsenmaiden taholta asetettu.

Suomi pitää EU:n yhteisen kalastuspolitiikan rahoitusrakenteen selkiyttämistä tärkeänä ja kannattaa komission esitystä yhdistää kaikki elinkeinokalatalouden kehittämistoimenpiteiden rahoitus yhteen rakennerrahastoista erilliseen Euroopan kalatalousrahastoon. Elinkeinokalatalouden tukitoimien koostaminen yhteen kansalliseen ohjelmaan on kannatettava uudistus. Se yksinkertaistaa ja selkiyttää elinkeinokalatalouden tukitoimenpiteiden hallintoa.

Suomi katsoo, että ohjelmatyössä komission tulisi keskittyä arvioimaan kansallisen strategian ja toimintaohjelman yhdenmukaisuus yhteisen kalastuspolitiikan periaatteiden ja lainsäädännön kanssa sekä yhteensopivuus yhteisön strategian kanssa. Toimintaohjelman sisällöstä ja käytännön toimenpiteistä tulisi päättää kansallisesti.

Suomi pitää komission ehdotuksen toimintalinjakohtaista jakoa onnistuneena. Suomi pitää hyvänä, että rannikkoalueiden infrastruktuuria voidaan kehittää kalataloustalou-

rahaston toimia tukevalla tavalla myös muita rahastoista rahoitettavin toimin.

Suomen kalatalouden kehittämisen kannalta on tärkeää, että komission ehdotusta saatisiin muutettua seuraavilta osiltaan:

1) Sisävesikalastuksen alusinvestointien tukemista voidaan jatkaa.

2) Talvikalastusvälineiden tukemista voidaan jatkaa.

3) Rannikon laaja-alaisen kehittämisen tukeen oikeutettujen alueiden määrittely on sellainen, että se mahdollistaa kalatalouden elinkeinotoiminnan kehittämisen kaikilla potentiaalisilla alueilla.

4) Tukea tulee voida myöntää mikro- ja pienyritysten lisäksi myös keskisuurille yri-

tyksille kalanjalostuksen, kalatukkukaupan ja vesiviljelyn toimenpiteissä.

Suomi tukee komission ehdotusta elinkeinokalatalouden EU:n kokonaisrahoituksen tasosta (4 963 miljoonaa euroa). Tavoitteena on säilyttää Suomen elinkeinokalatalouden EU:n tukiosuus (noin 41,7 miljoonaa euroa) samalla tasolla kuin nykyisellä ohjelmakaudella. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Suomi pyrkii saamaan aiemmat Itä- ja Pohjois-Suomen tavoite 1 -alueet määriteltyä konvergenssialueiksi.

Suomi korostaa, että kaikkien sovelta- misasetusten tulee olla käsittelyssä yhtä aikaa neuvoston asetusten kanssa, jotta kokonaisuuteen voidaan ottaa kantaa.